

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 9

Göra Stockholm till teststad för gårdsförsäljning, motion (2017:36)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr 1.7.1-520/2017

Socialnämndens beslut

Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation

Samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare för Moderaterna reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag som redovisas nedan.

Särskilt uttalande

Tjänstgörande ersättaren Inga-Lill Persson (L) lämnar följande särskilda uttalande

Vi i Liberalerna vet att det är alldeles för många av Stockholms innevånare som drabbas av eget eller närståendes missbruk, alkoholrelaterat våld och trafikskador. Sverige har länge fört en framgångsrik alkoholpolitik som syftar till att minska totalkonsumtionen och alkoholskadorna i samhället. En av grundpelarna i den svenska alkoholpolitiken är Systembolagets ensamrätt på detaljhandel med alkoholdrycker. Den har prövats och funnits förenlig med EU-rätten eftersom EU-rätten tillåter nationella monopolregleringar som motiveras av folkhälsoskäl, men bara om lagstiftningen på det aktuella området – på ett sammanhängande och systematiskt sätt – tillgodoser det av medlemsstaten angivna allmänintresset. Frågan om alkoholtillverkare ska få bedriva detaljhandel, så kallad ”gårdsförsäljning”, handlar därför ytterst om möjligheterna att upprätthålla denna alkoholpolitik.

Om det skulle gå att hitta en modell som möjliggör gårdsförsäljning i begränsad utsträckning, under förutsättning att detta inte påverkar

Systembolagets detaljhandelsmonopol och övriga roll negativt, så är det något som Liberalerna bejaktar.

Frågan om gårdsförsäljning väcker en rad praktiska frågor, inte minst i Stockholm. I Stockholm finns såväl stora alkoholtillverkare och -distributörer som mindre, och det går inte alltid att avgöra vad som ska räknas som lokalproducerat. Öl kan exempelvis bryggas av ett bryggeri med säte i en kommun, men i lokaler i en annan kommun, på licens till ett bryggeri i en tredje. Det framgår inte av motionen exakt vilka tillverkare som ska omfattas av möjligheterna till gårdsförsäljning, vilka varor som ska få säljas eller vilken mängd av varor som ska få säljas eller köpas. Som förvaltningen påpekar är det också oklart under vilka tider försäljning ska ske. Det är därför svårt att bedöma vilka konsekvenserna skulle kunna bli. Syftet med att tillåta gårdsförsäljning skulle förfelas om reformen leder till storskalig privat försäljning av produkter med svag koppling till Stockholm.

Liberalerna vill i detta sammanhang också lyfta fram att varje modell för gårdsförsäljning måste vara förenlig med de principer om icke-diskriminering som råder inom EU. De betyder i korthet att det inom EU inte är tillåtet att ge svenska alkoholtillverkare fördelar i förhållande till alkoholtillverkare från andra EU-länder. Det går därför inte, som konstateras i SOU 2010:98 "Gårdsförsäljning", att göra ett "litet" undantag för svenska tillverkare. Om vi tillåter gårdsförsäljning måste den möjligheten gälla lika för alla tillverkare oavsett hemvist och oavsett var alkoholen tillverkas.

Liberalerna vill också framhålla att de centerpartistiska motionärerna förefaller ha missuppfattat rättsläget i Norge. Det som gäller är att Norge (som inte är EU-medlem) sedan 2016 tillåter gårdsförsäljning av frukt/bärvin, mjöd och vissa typer av cider. Förutom frukt/bärvin och viss cider får tillverkarna också sälja drycker gjorda på bär, kvistar och sav (men inte vin gjort på vindruvor, inte heller sprit eller öl). Alkoholdryckerna får innehålla högst 22 volymprocent alkohol (som uppkommit genom jäsnings/fermentering). En producent får som mest sälja 15 000 liter per år och en tredjedel av råvaran som alkoholdrycken har producerats på ska komma från gården eller vara "självplockad". Att den norska gårdsförsäljningen bara omfattar produkter som inte omfattas av det norska EES-avtalet beror på att Norge, när frågan utreddes, konstaterade att det var det enda sättet som Norge kunde införa gårdsförsäljning utan att riskera sin restriktiva alkoholpolitik och sitt alkoholmonopol.

Avslutningsvis vill Liberalerna också påpeka förvaltningens olyckliga formulering i tjänsteutlåtandet. Gårdsförsäljning i bemärkelsen som uttrycket används i debatten är inte tillåtet i Sverige. Det är viktigt att göra tydlig skillnad på det faktum att enskilda tillverkare enligt gällande lagstiftning kan beviljas tillstånd att servera eller erbjuda smakprover på tillverkningsstället och att samma tillverkare skulle tillåtas att bedriva detaljhandel med alkohol. Förvaltningen konstaterar detta, men skriver ändå att ”gårdsförsäljning är idag tillåtet enligt alkohollagen” vilket öppnar för missförstånd då begreppet gårdsförsäljning idag – och i motionen – används för att beskriva försäljning snarare än servering/provsmakning.

Ersättaryttrande

Ersättaren Sofia Modigh (KD) hänvisar till Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

I motion (2017:36) föreslås att Stockholm ska ansöka om att bli försökskommun för att tillåta gårdsförsäljning av alkohol. Motionen går inte in på detaljer kring öppettider eller vilka kvantiteter som skulle vara möjligt att köpa via gårdsförsäljningen.

Gårdsförsäljning är idag tillåtet enligt alkohollagen och det finns sådana serveringsstånd i Stockholms stad. Förvaltningen menar att en utökning av gårdsförsäljningen riskerar att leda till ökad tillgänglighet av alkohol i samhället och skulle gå emot de av regeringen satta målen för alkoholpolitiken 2016-2020.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande 10 oktober 2017.

På grund av jäv deltar inte Frida Johansson Metso (L) i handläggningen av ärendet.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag. Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar följande

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra.

Centerpartiet driver sedan länge frågan om att tillåta så kallad gårdsförsäljning med övertygelsen att detta varken skulle skada

folkhälsan eller äventyra den svenska alkoholpolitiken. Gårdsförsäljning är att säga ja till entreprenörskap, fler arbetstillfällen och ytterligare stärka Sveriges attraktivitet som besöksmål. Faktum är att en variant av gårdsförsäljning redan är tillåtet enligt alkohollagen i form av ”provsmakning”, en metod som utnyttjas av diverse dryckesproducenter i staden. Men ska Stockholm bli en dryck- och matstad i absoluta världsklass måste dock denna möjlighet utökas där det blir tillåtet att även köpa med sig dryck att ta med hem. Att behöva söka upp närmsta Systembolag och chansa på att drycken finns tillgänglig duger inte i detta sammanhang.

Vi tror inte att försäljning av alkoholdryck till slutkonsument från producenter skulle medföra extra störningar till omgivningen. Ansökningar om försäljning ska hanteras efter samma principer som gäller för andra alkoholtillstånd.

Möjligheten att kunna tillverka, servera och sälja alkoholdryck på samma plats är knappast radikala förslag i ett internationellt perspektiv. I den svenska debatten haglar dock överdrifterna om vad gårdsförsäljning skulle innebära för svensk alkoholpolitik i allmänhet och folkhälsan i synnerhet. Centerpartiet anser att en fungerande gårdsförsäljning ska kunna gå i takt med både svenskt alkoholmonopol och EU-medlemskap, det är en fråga om politisk vilja. Med ett minimum av kreativitet borde det gå att hitta en lösning som tillfredsställer både besökare, producenter och alkoholbyråkrater. Därför föreslår Centerpartiet att Stockholm tar tåten och testar en modell för urban gårdsförsäljning.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.